

Polazník

Noviny
obce Papradno

Ročník XXI

1/2023

Dedina roka 2019

apríl

Štvrťročník

Tvojou cestou ísť

Môj drahý Pane, som iba človek,
čo celým srdcom, čo celým telom
chcel za Tebou ísť.
Z Tvojej milosti dostal som vzácny dar,
veď z Tvojej vôle i z Tvojho srdca
kňazom som sa stal.

Tvojou cestou ísť, môj Pane,
je všetko, čo som vždy chcel.
Byť soľou zeme, byť svetlom sveta,
ľuďom svietiť v tmách.

Môj drahý Pane, počul som Tvoj hlas.
Tvoje volanie mocne zaznelo
neistou dušou.
Veď moje kroky vždy správnym smerom:
za Božím svetlom, za Božou pravdou.
Ja Tvoj pastier som.

Dal si mi, Pane, nájsť zmysel žitia:
viesť ľudí k spásu, učiť ich pravde,
byť milostivý.
Vždy pôjdem s Tebou rozdávať svetlo
na moriach ľudských.
Môj drahý Pane, vďaka za všetko.

Slovo starostu

Vážení spoluobčania, milí čitatelia!

Energokríza a inflácia

Rok 2023 sme začali poznačení energietickou krízou a najvyššou mierou inflácie, akú sme kedy v histórii Slovenska mali, čo negatívne pociťujeme hlavne pri nákupoch v obchodoch. Často nastáva situácia, keď zvažujeme, čo potrebujeme nutne a bez čoho sa dokážeme zaobiť. Rovnaká situácia nastala aj v samospráve a som rád, že sa nám podarilo uzatvoriť zmluvu na energie až do roku 2024, čím sme sa vyhlili niekoľkonásobnému navýšeniu cien energií. Celkovú situáciu zhoršuje aj vláda, ktorej bola vyslovená nedôvera, no za každú cenu sa snaží udržať čo najdlhšie. Robia rozhodnutia, ktoré nemajú nič spoločné so zdravým rozumom a zadlžujú naše ďalšie generácie. Žiaľ, stali sme sa ich rukojemníkmi a môžeme akurát tak nadávať pri pive a len dúfať, že tento chaos sa čím skôr skončí a dokážeme sa z neho vyhrabať.

Dali si na čas

Prvý marcový týždeň nám došlo kladné vyhodnotenie projektu na počítačovú učeb-

Jar vlieva nový život

Začína sa jedno z najkrajších období roka. Jar prebúdza život nielen v prírode, ale aj nám ľuďom vlieva novú silu a energiu. S pribúdajúcimi slnečnými lúčmi ožívame a tešíme sa zo života. Tak ako sa mení príroda, snažme sa meniť aj my – nechajme za sebou pochmúrnosť, pozdravme suseda, urovnajme spory, ktoré nám znepriemňujú život. Nech sa do našej dediny vrátia tie družné susedské vzťahy ako kedysi, aby sme nežili iba pre seba. Prajeme vám pokojnú Veľkú noc

Náš pán farár Martin Hruška oslávil 40. narodeniny (21. 2. 2023). Do ďalších rokov mu želáme v mene celej farnosti veľa zdravia, šťastia, Božieho požehnania a pokoj v duši. Nech ešte dlho pôsobí v našej farnosti, vnáša svetlo do našich životov a vedie naše kroky za Božím svetlom a Božou pravdou. Zároveň mu blahoželáme aj k udeleniu cirkevnej hodnosti farár.

ňu, ktorý sme podali presne pred rokom. Aj tu je vidno nelogický prístup, keď rok trvá posúdenie projektu, kde podstatou sú počítače. Ich vývoj napreduje tak, že po pol roku sú niektoré konfigurácie nedostupné. Aj napriek všetkým negatívnym veciam a ďalšej robote navyiac skúsime zúžitkovať kladné posúdenie a dostať do školy nové, moderné počítače. Podobná situácia je aj s projektom technického vybavenia zberného dvora, no tu nám ešte vyhodnotenie ani neprišlo. Po roku som požiadal o stanovisko kontrolný orgán a prišla odpoveď, že máme byť trpezliví a do mája by mali byť výsledky známe.

Opravy domova seniorov

V rámci programu znižovania energetickej náročnosti budov sme dali spracovať projekt na kompletnú rekonštrukciu domova sociálnych služieb a momentálne spracúvame žiadosť na poskytnutie finančných

prostriedkov z eurofondov, kde je v aktuálnej výzve 100% financovanie. Bol by to veľký prínos, nakoľko budova je už stará a každú chvíľu niečo odchádza. Po rekonštrukcii by došlo aj k značnej úspore prevádzkových nákladov a udržanie domova v prevádzke. V súvislosti so seniormi ešte jedna informácia, ktorú som už s podaktorými z vás riešil a ktorá nám bude robiť značné problémy do budúcnosti, ak sa zákon nezmení. Naša súčasná vláda na základe lobizmu nejakej skupiny ľudí zmenila zákon č. 448/2008 Z. z. o sociálnych službách. Za umiestnenie klienta v súkromnom zariadení dostáva majiteľ na základe stupňa odkázanosti určitú finančnú časť od štátu, ďalšiu si dopláca klient, a keď preukáže, že im to nepokryje náklady, je obec povinná toto doplácať. Majiteľ si oprávnené náklady jednoducho navýši (štatutár zariadenia je príbuz-

Pokračovanie na str. 2

ný s majiteľom budovy, v ktorej zariadenie prevádzkuje, tak ten jednoducho zdvihne nájom) a my z nášho rozpočtu musíme doplácať. Choré na tomto zákone je aj to, že obecné zariadenie, ako máme my, nemá zákonný nárok žiadať takéto dopĺňanie od obcí, ktorých klientov máme v zariadení. V našom zariadení sa podstatne menej dopláca a dokážeme fungovať (aj keď na hrane) a súkromnému, kde doplácať aj v stovkách eur viac, to nestačí? Kde sa stráca miera charakteru?

Urobíme si pre seba

Zapojili sme sa aj do výzvy z operačného programu Kvalita životného prostredia s cieľom zvýšenia podielu obnoviteľných zdrojov energie. V rámci tohto projektu by sme na streche kultúrneho domu umiestnili fotovoltaiku, ktorá bude vyrábať elektrickú energiu na prevádzku kultúrneho domu. Máme už aj stavebné povolenie na rozšírenie vodovodu do celej obce, len tu budeme musieť strihnúť na nejaké finančné zdroje, nakoľko je rozpočet cez 700 000 €. Chcel by som vás upozorniť na letáky a obchodníkov, ktorí v poslednej dobe ponúkajú odkúpenie pozemkov za najvyššie ceny. Využívajú momentálnu zlú finančnú situáciu. Tieto spoločnosti vznikajú účelovo, sídlo majú mimo republiky a sľuby, že vás nechajú nehnuteľnosť bez-

platne užívať, aj keď im ju predáte, sú utópiou. Toto platí aj pre lesné pozemky. Nerozpredávajúme si pozemky cudzím ľuďom. Im nikdy nebude na nich záležať. Robia to kvôli zisku, takže aj keby nás nechali nehnuteľnosť užívať, budeme platiť nájom, ktorý si môžu zdvihnúť do takej miery, že ho nedokážeme splácať. Lesné pozemky treba udržať, aby sa nestalo, že nám naše hory vydrancujú alebo sa nebudeme mať kam vybrať na hriby.

Na Žihľavách ste si mohli všimnúť hromady makadamu a panely. Lesné družstvo pripravuje plochu na manipuláciu vyťaženého dreva. Bude to dobrý krok na zvýšenie zisku družstva a tým aj nás vlastníkov lesných pozemkov. Pri dobrej organizácii sa touto činnosťou vytvoria aj nové pracovné príležitosti pre našich ľudí.

Jar sa hlási

Máme tu krásne jarné počasie, tak by som vás chcel poprosiť, aby ste nezabudli pri čistení dvorov aj na tie miesta, ktoré sú za plotom, a pomôcť si jeden druhému. Ak sused nemá krovinnorez a ja mám, tak prebehnem aj jeho časť alebo mu ho požičiam. Prechádzka je príjemná po peknej, čistej obci, kde stretáte dobrých ľudí, s ktorými sa dá porozprávať či dať si pivo, alebo zmrzlinu. Prajem vám požehnané veľkonočné sviatky.

Ing. Roman Španihel

Počas jarných mesiacov sa začalo so stavebnými prácami na vybudovaní 3 priechodov pre chodcov, ktoré sú naprojektované v zmysle nových bezpečnostných noriem, a vodorovné značenie bude v noci nasvietené.

Ďakujeme

Po 38 rokoch práce na obecnej úrade odišla k 31.12.2022 do dôchodku pani Lýdia Lališová, ktorá pracovala na úseku matriky, daní a sociálnych vecí. Za jej dlhoročnú spoľahlivú prácu jej patrí poďakovanie a želanie, aby si dôchodok v zdraví užila a mohla sa venovať svojim záľubám. Na jej miesto nastúpila Bc. Ľubica Lališová, ktorej želáme, aby si túto neľahkú prácu rýchlo osvojila a cítila sa v kolektíve pracovníkov úradu dobre.

Štatistika za rok 2022

Počet obyvateľov k 1. 1. 2022: 2 383

Počet narodených detí:

14 dievčat
7 chlapcov

Počet zomretých:

24 mužov
18 žien

Prišľahovalo sa:

30 mužov
30 žien

Odsťahovalo sa:

8 mužov
5 žien

Prírastok obyvateľov: + 81

Úbytok obyvateľov: - 55

Prírastok obyvateľov: + 26 (+ 81 - 55)

Počet obyvateľov k 31. 12. 2022:

2 383 + 81 - 55 = **2 409**

1 203 mužov

1 206 žien

Matričné okienko

* Víťame vás

Rebeka Eldesová

Martin Hikaník

Nicolas Brezníčan

Elisa Moravíková

Jonáš Hajčík

Livia Hanajíková

Amália Bučová

Zomreli

Anton Bačík (1953) 16. 12.

Ľudmila Kolkusová (1930) 21. 12.

Štefan Hucan (1954) 31. 01.

Ľudovít Gáborík (1938) 23. 01.

Peter Macháč (1966) 11. 02.

Jozef Žilínčik (1961) 20. 02.

Ján Bašteš (1961) 21. 02.

Karolína Diasníková (1939) 26. 02.

Milan Zendek (1933) 15. 03.

Gregor Gardoš (1932) 19. 03.

Rozália Fojčíková (1927) 20. 03.

Svadby

18. 2.

Michal Eldes
a Monika Kompaníková

25. 2.

Henrich Urbaník
a Tatiana Hikaníková

Oprava

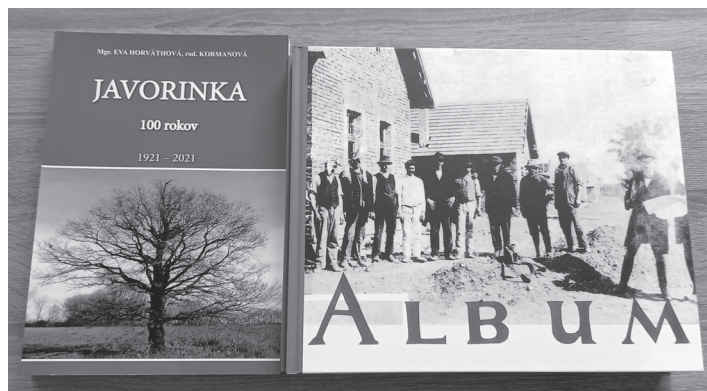
Autorom článku Nezabúdajme na pohyb počas Vianoc v Polazníku 4/2023 bol Juraj Burdej. Autorovi sa za chybu ospravedlňujeme.

Referendum

Dňa 21. januára 2023 sa uskutočnilo celoštátne referendum s otázkou: Súhlasíte s tým, že predčasné skončenie volebného obdobia Národnej rady SR je možné uskutočniť referendum alebo uznesením Národnej rady SR, a to zmenou Ústavy SR. Referendum bolo neúspešné, nakoľko sa ho zúčastnilo iba 27, 25% oprávnených voličov (z ktorých až 97, 51% odpovedalo na referendovú otázku ÁNO). V Papradne sa referenda zúčastnilo 51, 5% voličov a 99, 3% z nich odpovedalo ÁNO.

Publikácie z Javorinky

Pri príležitosti 100. výročia Javorinky vydalo občianske združenie Javorinčan 2 publikácie. Ak by mal niekto o ne záujem, môže sa nahlásiť na obecnej úrade. Cena za obe publikácie je 50 eur.

V našej obci

BOLO

26. decembra

po trojročnej prestávke zorganizovala FSK Podžiaran a Farský úrad v Papradne v Kostole sv. Ondreja Papradno **vianočný koncert Od Betléma ěadaľeko**. Vystúpenia členov SSK Dúbrava z Jasenice, FSK Bukoviny z Brvnišťa, FSK Hajov a ŽSSK Zvonica zo Strečna, DFSK Podžiaranček a FSK Podžiaran z Papradna boli pre prítomných nezabudnuteľným zážitkom. Celý koncert si môžete pozrieť na YouTube.

30. decembra

sa uskutočnil v telocvični základnej školy **stolnotenisový turnaj**. Viac na strane 13.

31. decembra

nás ani hmlisté počasie neodradilo od stretnutia pri amfiteátri, kde sme pri ohňostroji spoločne privítali nový rok 2023. Pre prítomných bolo pripravené malé občerstvenie.

1. januára

sa naši i cezpoľní otužilci zúčastnili novoročného kúpania sa v rieke Papradňanke pri Stavnici, ktoré organizoval Dobrovoľný hasičský zbor Papradno.

21. januára

sa v estrádnej sále KD Papradno uskutočnil **3. reprezentačný ples hasičov**. Hostia, hudba, občerstvenie, tombola a hlavne nálada zabávajúci sa, to všetko bolo na vysokej úrovni. Plesajúci sa zabávali do skorých ranných hodín. Sprestrením programu bola svetelná šou.

28. januára

nás starosta obce privítal v KD na **XIII. obecnom plese**, ktorý pripravilo vedenie obce a poslanci OZ. Z hostí mal najväčší úspech hudobník a spevák Ondrej Kandráč. Do tanca hrala skupina BONITA a WAGABANDA. Zábava bola vynikajúca, tombola bohatá, občerstvenie vo forme švédskych stolov skvelé, a tak sa plesajúci bavili až do rána.

11. februára

ZRŠ a vedenie ZŠ s MŠ Papradno pripravili rodičom a priateľom školy v KD Papradno **42. rodičovský ples**. Žiaci súkromnej umeleckej školy a žiačka Hanka Balušíková pod vedením Juraja Šipeka svojím programom potešili prítomných a deti z Podžia-

rančeka predviedli netradičnú módnú prehliadku. O hudobnú produkciu sa postarali DJ Pavol Hrobárik a skupina Wagabanda, nechýbala tombola, výborné občerstvenie pripravili pracovníci M-Baru a skvelá zábava sa končila nad ránom. Každý ples má svoje špecifiká. Spoločné majú to, že výťažok z každého z nich ide na dobrý účel. **Karneval detí MŠ sa uskutočnil 31. januára a karneval žiakov ZŠ 14. februára**. Oba sa konali vo vyzdobenej estrádnej sále KD. Všetky masky dostali sladkú odmenu.

18. februára

sa tradičný **fašiangový sprievod** v našej obci nekonal z dôvodu nepriaznivého počasia. Desiatky masiek sa stretli v estrádnej sále kultúrneho domu, aby sa spoločne zabavili, zatancovali a zajedli si domácich dobrôt, ktoré pripravili spoluobčania. Ponúkalo sa víno, slivovička aj pivo. A fantázii pri výbere a tvorbe masiek sa opäť medze nekládli.

21. februára

podvečer sme ukončili fašiangové obdobie v priestoroch amfiteátra, kde nás FSK Podžiaran potešila a rozveselila tradične výborným a veselým programom **Pochovávanie basy**.

25. marca

zorganizovala obec Papradno, POS Považská Bystrica a FSK Podžiaran **regionálnu folklórnu spevácku súťaž Papradňanské kubečko**.

29. marca až 1. apríla

zorganizovala naša charita **burzu oblečenia** pod názvom **Po-suň to ďalej**. Burza sa konala v priestoroch bývalej MŠ Papradno.

2. apríla

na **Kvetnú nedeľu** dievčatá z DFSK Podžiaranček „chodili po máji“. Okrem tejto tradície bol v priestoroch okolo OÚ, amfiteátra, ZŠ a KD tradičný stánkový predaj.

BUDE

8. – 10. apríla

Od soboty sa začne na Kolibe v Papradne **salašnícka sezóna**. Počas veľkonočného víkendtu už tradične ochutnáваме jahňacie špeciality.

9. apríla

sa priaznivci turistiky všetkých

Obecný ples.

Fašiangové masky v KD.

vekových kategórií môžu zúčastniť **Veľkonočného výstupu na Holý vršok**. Zraz účastníkov bude pri obecnom úrade o 13.00 hodine.

29. apríla

požýva obec Papradno, POS Považská Bystrica a FSK Podžiaran priaznivcov folklóru na regionálnu súťaž **NOSITELIA TRADÍCIÍ**, ktorá sa uskutoční v kinosále KD.

30. apríla

obec Papradno požýva do kinosály KD všetkých milovníkov tónov harmoniky na **Stretnutie heligonkárov**. Svoj talent nám predstaví 30 účinkujúcich.

30. apríla

za spevu FSK Podžiaran postavia občania Papradna pri KD **máj**. Sprievodným podujatím bude **spomienka** na oslobodenie občanov Papradna v časti Košiare.

13. mája

deti zo ZŠ, MŠ, DFSK Podžiaranček a FSK Podžiaran potešia naše ženy hodnotným programom, ktorým oslavíme v kinosále KD **Deň matiek**.

14. mája

sa uskutoční **stretnutie na Javorníku – Stratenci**. Položením vencov pri pamätníku si pripomenieme výročie oslobodenia a ukončenia II. svetovej vojny.

20. mája

obec Papradno v spolupráci s POS Považská Bystrica a FSK Podžiaran pripraví **krajskú sú-**

ťaž – prehliadku folklóru **Papradňanské kubečko**. Víťazi tejto súťaže postúpia do celoslovenského kola.

28. mája

sa uskutoční na Kolibe obľúbené podujatie **Bačova cesta**, ktoré je oslavou salašníctva v našom regióne.

31. mája

sa stretneme pri **vál'ani mája** pri KD Papradno.

4. júna

sa v priestoroch centrálnej zóny obce a kultúrneho domu uskutoční **Deň detí a recyklohry pre deti**.

17. júna

sa bude konať **Koncert žiakov SZUŠ Stella, pobočka Papradno** o 15. hodine v kinosále KD.

24. júna

sa milovníci a priaznivci folklóru stretnú v priestoroch kultúrneho domu a amfiteátra na folklórnom festivale **V srdci Javorníko**.

Program všetkých akcií bude upresnený prostredníctvom plagátov a oznámením v obecnom rozhlase.

Milí čitatelia, drahí bratia a sestry, vážení spoluobčania!

Prežívame pôstne obdobie, ktoré nám pripomína Ježišov pôst na púšti. Ježiš nám svojím príkladom ukazuje význam pôstu. Ježiš svoje poslanie začal krstom v Jordáne. Ján Krstiteľ spoznal v Ježišovi Mesiáša, Božieho Syna. Ján Krstiteľ celý svoj život obetoval Bohu, ktorý sa mu nakoniec zjavuje. Naplnilo ho to nádejou a radosťou. Ježiš však urobí niečo nevidané. Necháva sa Jánom pokrstiť a následne odchádza na púšť. Prečo však Ježiš nezačína svoje ohlasovanie teraz? Je predstavený ako milovaný Boží Syn, tu začína svoje poslanie, ktoré však zvláštne prerušuje. Chcel si Ježiš ešte rozmyslieť svoje poslanie? Nebol si istý tým, čo sa má nasledujúce tri roky stať? Určite mal dostatok času rozmýšľať o tom doteraz. Prečo ešte potrebuje ticho? Nie je čas už konať?

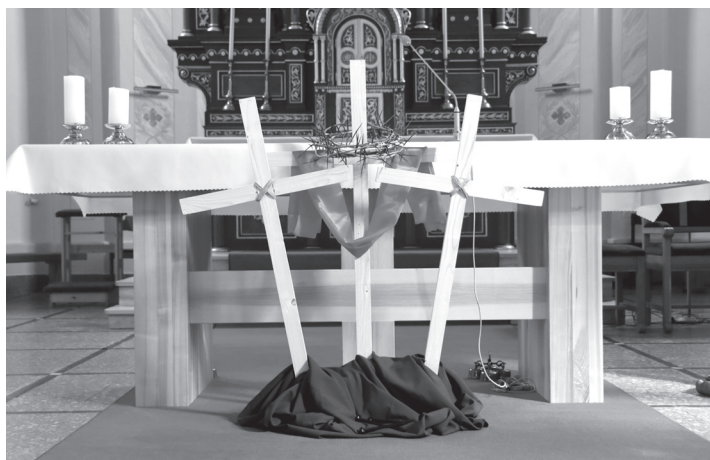
Prvé pukušenie

Ježiš sa zdržiava 40 dní na púšti. Izraeliti po vyslobodení z Egypta zabudli na Boha. Šomrali, zhotovali si modlu, odmietli sa klaňať Bohu a priali si, keby radšej pomreli v Egypte alebo na púšti. Ježiš sa slobodne rozhodne odísť na púšť a nejeseť. Prijíma Božiu vôľu – nielen z chleba žije človek. Izraeliti sa búrili voči Bohu, lebo očakávali, že po ich záchrane z Egypta im Boh dá všetko, čo potrebujú. Boh ich zázračne oslobodil a mal sa o nich aj zázračne postarať. Ježiš svojím príkladom ukazuje, že Boh sa o nás postará, ale musíme mu dať svoje áno, musíme chcieť aj my: „*Verte, že všetko, o čo v modlitbe prosíte, ste už dostali a budete to mať.*“ (Mk 11,24) Ježiš sa nedáva zmiašť. Prvé pukušenie odmieta. Ak chce uzdraviť to, čo bolo vplyvom prvých ľudí pokazené, musí odmietnuť svetské pukušenia a odovzdať sa Bohu a načúvať jeho hlasu. Ježiš sa ponára do ticha a odmieta slávu a ospevovanie ľudí, nástrahy každej doby. Keď vyšiel z Jordánu, mohol zostať medzi ľuďmi, ktorí by ho isto ospevovali. Boli prítomní zázraku, keď Boží hlas zaznel z neba. Ale Ježiš sa miesto toho utiahne na púšť. Nechce žiadne chvály a hostiny na jeho počesť. Vyberá si ticho a modlitbu. Ak sa postíme a modlíme, nehovorme

o tom. Nechváľme sa tým. Je to medzi nami a Bohom. Nie medzi nami a svetom. Obetujme sa a odmietnime svetskú chválu. To je zmysel pôstu. Obetovať niečo, zostať ticho, aby sme začuli Boží hlas.

Druhé pukušenie

Diabol sľubuje Ježišovi moc a slávu. Všetky kráľovstvá sveta. Ježiš odmietol svetské radosti – po krste v Jordáne neslávil, ale utiahol sa do ticha, do utrpenia bez jedla. Tichý a pokorný, to by bol vládca! S týmto pukušením prichádza diabol. Ak si už pokorný a nezáleží ti na bohatstve, dám ti moc rozhodovať. Diabol hovorí Ježišovi: „*Dám ti všetku ich moc a slávu, lebo som ju dostal a dám ju komu chcem.*“ (Lk 4, 6) Aj tu Ježiš rázne odmieta. Nepostí sa preto, aby získal moc. Nepostí sa, aby ho ľudia považovali za mocného a silného všetko vydržať. Postí sa, lebo chce plniť Božiu vôľu. Ľudia sa veľakrát postia preto, aby potom dosiahli, čo chcú. Aby ich iní ľudia videli a obdivovali, a Boh im za utrpenie ponúkne odmenu. Pôst nefunguje ako niečo za niečo. Diabol dostal moc a slávu od Boha. Pýcha ho však dohnala k pádu. Ježiš neprichádza na tento svet, aby vládol. Neprišiel vytvoriť Božie kráľovstvo na zemi. Ježiš nám prináša vieru, lásku a nádej. Božie kráľovstvo nemôžeme dosiahnuť tu na zemi. Božie kráľovstvo môžeme získať svojím životom. Tým, že sa vzdáme svetskej slávy. Tým, že prijmeme Boží plán, ktorý zahŕňa utrpenie a odpustenie. Svet nás učí, aby sme boli osobnosťami, aby sme niečo znamenali. Ježiš získava slávu a moc tým, že slúži. Božie kráľovstvo môžeme dosiahnuť len svojou službou. Izraeliti na púšti šomrali, chceli hneď svoje vytúžené sľúbené kráľovstvo, ale neboli ochotní zachovávať prikázania. Boh ich zázračne nakŕmil mannou a dal im vodu zo skaly. To im nestačilo. Chceli svoje kráľovstvo. Boh sľubuje Božie kráľovstvo tým, ktorí nešomrú, ale odpovedajú na jeho volanie, sú verní aj v maličkostiach: vedia odpúšťať a svoju silu prejavujú v ochote druhým pomáhať. Boh hľadá ochotných. Byť ochotní slúžiť. Neochota a znechutenie pochádzajú od diabla.

Istá staršia žena odmietla chodiť do obchodu. Stretla ju jej kamarátka a spýtala sa jej, prečo ju už dlho nevidela v potravinách. Žena jej odpovedala: „*Keď som raz bola v obchode, nemohla som nájsť čierne korenie. Rozhodla som sa spýtať mladšej predavačky, ktorá vo vedľajšom regáli vykladala tovar. Musela som ju osloviť dvakrát, veľmi neochotne sa otočila, prevrátila oči a drzo zasípala, čo sa stalo, má veľa práce a nemôže sa venovať ľuďom. Nahnevala som sa a povedala som si, že do obchodu, v ktorom nechávam svoje peniaze, nebudem chodiť. Všetky predavačky sú také drzé a neochotné! To nestrpím.*“ Žena odmietala chodiť do potravín. Prestala jesť. O niekoľko týždňov našli túto ženu v dome mŕtvu. Vyhladovala sa k smrti. Žena nedostala to, čo jej patrí: úctu a ochotu druhého. Bola pyšná a neochotná odpustiť. Drzosť jednej predavačky preniesla na zvyšné. Mnohí si povedia, že to bola hlúpa žena. Takto sa však správame aj my. Od mladých počúvame, že nechodia do kostola, pretože všetci kňazi sú takí a onakí. Odmietame Boží pokrm pre naše duše kvôli nejakej udalosti, ktorá nás zranila, a sme neochotní s ňou zápasiť, prijať Božiu výzvu a odpustiť, lebo kňaz, lebo ľudia v kostole, lebo Cirkev,... Radšej necháme vyhladovať svoju dušu k smrti. Ježiš nám svojím príkladom ukazuje, že musíme prekonať svoju pýchu a dať priestor Bohu, aby k nám prehovoril. K tomu nám má pomáhať Boží pokrm, ktorý nás nasycuje a posilňuje.

Tretie pukušenie

Diabol vezme Ježiša navrch chrámu a žiada ho, aby sa vrhol dolu, veď nič sa mu nemôže stať, anjeli ho ochránia. Ježiš odpovedá: „*Nebudeš pukušať Pána, svojho Boha.*“ (Lk 4, 12) Diabol si myslel, že aspoň tu nacytá Ježiša. Je pokorný, odmieta slávu, ale možno to robí preto, lebo vie, že Boh sa o neho aj tak postará. Správa sa tak preto, že sa spolieha na Boha. Lenže Ježiš odmieta skočiť len preto, aby dokázal, že verí v Božiu starostlivosť. Ježiš si neberie Boha za svojho sluhu. Ježiš dôveruje Bohu až tak, že prijíma jeho plán z lásky.

Po týchto pukušeniach sa Ježiš vracia do Galiley, učí, uzdravuje a vyháňa zlých duchov. Keď ho zástupy žiadajú, aby zostal v ich meste, odpovedá: „*Aj iným mestám musím zvestovať Božie kráľovstvo, lebo na to som poslaný.*“ (Lk 4, 43) Ježiš neprichádza, aby ustanovil Božie kráľovstvo tu na zemi, ale aby prišiel slúžiť. Vždy, keď urobil veľký skutok, zakázal o ňom hovoriť, nechcel slávu. Keď potreboval načerpať silu, utiahol sa do súkromia, na púšť či do záhrady, kde sa zhováral s Bohom. Pôst: ticho, modlitba a odpustenie. Nie chvála a moc. Len tak načerpáme silu a rozvahu, aby sme raz mohli vojsť do Božieho kráľovstva. Drahí bratia a sestry, využime čas pôstu, aby sme sa naučili milovať druhých ako seba, boli ochotní odpovedať Božiemu volaniu, a tak dosiahli večnú slávu.

Mgr. Martin Hruška

Cintorín s novým správcem

Od 1. marca 2023 má cintorín nového správcu. Je ním Vladimír Balážik. Na cintoríne sa bude nachádzať každý utorok a štvrtok od 15.00 do 16.00, tak ako tomu bolo doteraz. V prípade potreby ho môžete kontaktovať na čísle: 0910 757 423. Ďakujeme bývalému správcovi Ivanovi Majčínikovi za jeho doterajšiu prácu.

Veľká noc 2023 vo Farnosti Papradno

29. marca (streda)

**Spoločná svätá spoveď
pred Veľkou nocou** od 15.00
do 17.00 h (v oboch kostoloch)

2. apríla

Požehnanie ratolestí

– Kvetná nedeľa

Papradno 7.30 a 10.30 h
Brvnište 9.00 h

6. apríla

Zelený štvrtok

**– pamiatka Poslednej večere,
ustanovenia Sviatosti
Eucharistie a kňazstva**

Papradno 18.00 h
Brvnište 16.00 h

7. apríla

Veľký piatok

– deň prisneho pôstu

Krížová cesta
ulicami Papradna 9.00 h

Obrady Veľkého piatku:

Papradno 17.00 h
Brvnište 15.00 h

Poklona Svätému krížu
v kostoloch do 21.00 h

8. apríla

Biela sobota

Poklona pri Božom hrobe
v kostoloch od 8.00 do 18.30 h
obrad Veľkonočnej vigílie
v kostole v Papradne o 19.00 h

9. apríla

Veľkonočná nedeľa

Papradno 7.30 a 10.30 h
Brvnište 9.00 h

10. apríla

Veľkonočný pondelok

Papradno 7.30 h
Brvnište 9.00 h

Pod'akovanie

Vedenie CSS obce Papradno sa chce v mene svojich klientov a zamestnancov touto cestou poďakovať všetkým darcom a dobrodincom, ktorí nám v priebehu roka 2022 akoukoľvek formou pomohli.

Na jeseň nás potešili nové vankúše, paplóny a krásne obliečky, ktoré domovu daroval pán farár Martin Hruška. Okrem toho nám viackrát priniesol sladké potešenie v podobe koláčov a iných dobrôt.

Tesne pred Vianocami sa pri vianočnom punči tešili naši starkí z balíčkov, ktoré dostali prostredníctvom zbierky „Koľko lásky sa zmestí do krabice od topánok?“, ktoré pripravili žiaci 8. ročníka ZŠ Papradno. Pri ich distribúcii ochotne pomohli zamestnanci Obecného úradu Papradno. Ďalšie milé balíčky im boli dodané od zamestnancov firmy Dor z Považského Podhradia.

Poďakovanie patrí aj FSK Podžiaran a DFSK Podžiaranček za to, že si našli čas a prišli našich klientov potešiť a spríjemniť im chvíle v zariadení zaujímavým a hodnotným programom, ako aj spevom. Dobrovoľníčky Ing. Věrka Lališová a Mária Bašová počas roka prichádzali do zariadenia a venovali svoj čas starkým, keď spoločne s nimi vyrábali pekné a zaujímavé výrobky. Ešte raz srdečné ďakujem patrí naozaj každému, kto akýmkoľvek spôsobom prispel k tomu, aby naši starkí v domove mali pocit, že ľuďom v ich blízkom či vzdialenejšom okolí na nich naozaj záleží.

**Vedenie CSS
obce Papradno**

Nové oplatenie za kostolom

Priestor za kostolom je krajší. Dôvodom sú práce, počas ktorých sa posunulo oplatenie podľa skutkového stavu na katastri, položila sa nová dlažba v dolnej časti cintorína a prípravné práce na vybudovaní urnovej steny. Aby nedochádzalo k poškodeniu novej dlažby a pre praktickejší prístup na cintorín, by bolo najvhodnejšie vyriešiť iný prístup k cintorínu. Napr. cez susednú parcelu. Veríme, že sa časom podarí aj tento problém vyriešiť, aby bolo okolie kostola pekné a bezpečné.

Brigáda na Holom vršku

V sobotu 25. marca sa zišla mnohopočetná skupina chlapcov z obce na Holom vršku za účelom úprav okolia sochy Panny Márie. Cieľom bolo rozšíriť, upraviť a skultúrniť pietne miesto, ktoré má slúžiť na tichú modlitbu, rozjímanie, oddych a na výlety nielen pre občanov nášho Papradna, ale aj pre návštevníkov z blízkeho i ďalekého okolia. Akcia bola i napriek nepriaznivej predpovedi počasia úspešná a účastníci si zaslúžia naše poďakovanie a obdiv, že na úkor svojho voľného času pomohli pri realizácii dobrej myšlienky. Brigády sa zúčastnili zástupcovia obce, farnosti, hasičov, futbalistov a mnohých dobrovoľných zložiek. Chlapi, úprimná vďaka!

Budú ozdobou betlehemu

Vďaka výťažku z obecného plesu (2 100 eur) sa zakúpili nové drevené sochy do betlehemu, ktorý bude dotvárať vianočnú atmosféru vo farnosti a obci.

Pozor na svoj majetok

V ostatných dňoch dostali mnohí z vás ponuku na odpredaj vašich pozemkov. Firma so sídlom v Bratislave vám ponúka odkúpenie vašich konkrétnych pozemkov.

Chceme vás upozorniť, aby ste si podobné ponuky dobre premysleli, pozreli sa, o ktoré pozemky sa jedná (aby ste si náhodou nepredali pozemky pod domom), poradili sa vopred so svojimi blízkymi. Finančná suma, ktorú vám ponúkajú, je väčšinou nízka, nakoľko v súčasnosti sa ceny pozemkov pohybujú dosť vysoko, najmä ak sa jedná o stavebné pozemky.

Pred tým, ako by ste na podobné ponuky reagovali, môžete sa prísť poradiť aj na obecný úrad, prípadne si konkrétne nehnuteľnosti pozrieť na internete alebo na katastri v Považskej Bystrici. Radšej dvakrát rozmýšľať a preverovať, ako prísť o hodnotný majetok za pár eur.

(zb)

Podžiaranček v Centre sociálnych služieb.

Najstaršie rody v Papradne

Písať o historických faktoch je zložité

Niekedy po Vianociach nás najprv syn a potom aj dcéra upozornili na hodnotenie našich článkov o Najstarších rodoch, ktoré boli uverejnené na facebook-u (stránka Priaznivci Papradna). Niektorí čitatelia Polazníka nás tu kritizujú, že: „Len sa hráme, o týchto rodoch nič nevieme, a preto by bolo najlepšie, keby sme to nechali tak“. Kritiky bolo viac a nakoniec to všetko bolo zaklincované slovami, ktoré tu radšej nebudeme citovať. Nevieme, prečo sa niektorí ľudia potrebujú vyjadriť aj k tomu, čo sa ich netýka, a pritom takým hulvátskym spôsobom. Najprv sme boli rozhodnutí, že to naozaj tak necháme. Bez zosťavenia rodostromu nie je možné spomenúť ani všetkých členov rodu, ani jednotlivých rodín. A to v našich možnostiach nebolo. Iste nám dajú za pravdu tí, ktorí sa o to pokúšajú. Nie je to práca na jeden deň, ba ani jeden týždeň. Tých niekoľko mien, ktoré ešte zostali, dokončíme, ale ak sme sa doteraz snažili o každodenné zozbieranie čo najviac informácií, teraz to bude oveľa stručnejšie. Ponecháme začiatok od Š. Meliša, čiže výskyt mena do roku 1874 (kedy bol robený posledný zoznam urbárikov podľa gruntov a hoštákov) a my podľa zoznamu obyvateľov Papradna doplníme len mená tých, ktorí tu ešte žijú a majú trvalý pobyt. Prípadne, ak dostaneme od príbuzných bližšie informácie, radi ich využijeme.

Na druhej strane nás teší, že u nás žijú ľudia, ktorí sa živo zaujímajú nielen o obyvateľov, ale aj o dejiny Papradna, i tie najstaršie. Medzi nich patrí napr. Miloš Majšík, ktorý nám niektoré zaujímavé zistenia aj poskytol. Ako sme sa dozvedeli, takíto nadšenci žijú aj v iných dedinách a získané informácie si medzi sebou posúvajú. Nás zaujala predovšetkým informácia o prvej písomnej zmienke o Papradne. Doteraz sme sa vo všetkých dokumentoch dozvedeli len to, že posesio Spapradno sa prvýkrát spomína v roku 1525. Nič viac, nič menej, ani kde sa správa objavila, ani kde sa spomína. Nakoniec sa táto informácia našla v obyčajnom spore o majetok, kde sa píše: **Papradno, dedina**

na valašskom práve, ktorá sa vytvorila v najsevernejšej časti pôvodného majetku Jasenica, sa nepriamo spomína v roku 1525, keď medzi svedkami v známom spore o Bačovú horu vypovedal aj Mikuláš z Papradna. Potvrdilo sa to, čo sa písalo už v monografii Papradno 1525 – 2015, že informácie o našich najstarších dejinách boli veľmi skromné a neúplné a týkali sa v prevažnej miere majetkov. Papradno nemalo kostol, faru, školu ani zemianske rody, a preto bolo z tohto hľadiska nezáujímavé. Až keď bolo treba platiť, vynorilo sa či už v daňových súpisoch Trenčianskej stolice, alebo v urbároch Bytčianskeho panstva. Poddaní boli povinní platiť trojakú daň, a to: Trenčianskej stolici daň štátnu, tzv. contribúcie (najprv jednu a potom dve zlatky), Bytčianskemu panstvu (svojmu zemepánovi) daň druhú a nakoniec daň tretiu, cirkevnú.

Na druhú informáciu od Miloša Majšíka sme si spomenuli, keď bola vydaná kniha o našom kostole. Týkala sa mena Križan, podľa ktorého bol pomenovaný Križanoviech grunt. Toto meno nájdeme už v prvom, najstaršom urbári Bytčianskeho panstva z roku 1592. V ňom je uvedené, že Martin Križan (Martinus Krizan) vlastní jednu usadlosť, ktorých bolo v tom čase u nás pätnásť. To isté meno sa vyskytuje aj v ďalších urbároch z roku 1609, 1619, 1625. Či to bol ten istý, alebo jeho syn, nevieme. Ale jedno je isté, že Križanovci patrili k majetnejším a váženjším obyvateľom. O tom svedčí aj to, že v roku 1686 bol Martin Križan zvolený za richtára. Vyššie vzdelanie našich obyvateľov bolo v minulosti vzácnosťou. Podľa doterajších znalostí ho mali dosiahnuť len dvaja teológovia: Mikuláš Kontil, nar. v roku 1675, a Ján Kontil, nar. v roku 1759. Nebola to celkom pravda, lebo teologické vzdelanie získal aj Martin Križan, ale na evanjelických školách. V katolíckom Papradne sa o tom nehovorilo alebo nevedelo. Martin Križan sa narodil v roku 1635 v Papradne rodičom Jánovi Križanovi a Barbore Hrkotovej. O majetnejšom Križanoviech rode sme sa už zmienili, ale známe bolo

aj meno Hrkota. Spomína sa v súvislosti s prvým valašským vojvodom v Papradne, ktorý neskôr odišiel na Moravu. Táto doba bola z hľadiska náboženských pomerov veľmi zložitá. Papradno patrilo až do zriadenia samostatnej farnosti v roku 1734 do jesenicej farnosti, kde kostol existoval už okolo roku 1300. Ten bol za Turzovcov odobraný katolíkom a vydaný evanjelikom a za Esterházyovcov vrátený naspäť katolíkom. Poddaný ľud nerozhodoval o tom, v akej viere bude pokrstený. Platilo známe: Koho vládla, toho náboženstvo. A v tejto dobe žili rodičia Martina Križana, ktorí nadaného syna poslali najprv do školy v Jesenici a odtiaľ na štúdiá do evanjelických škôl na východné Slovensko (Levoča, Prešov, Košice). Študoval doma i v zahraničí a za evanjelického kňaza bol vysvätený v roku 1667. Najprv pôsobil v Jablonici v Korlatskom panstve, potom v Podlužanoch. Počas prenasledovania evanjelikov musel na 10 rokov odísť do cudziny. Zomrel niekedy okolo roku 1693. Spomíname to preto, že možno sa ešte niekedy v budúcnosti vynoria z tejto doby ďalší vzdelaní ľudia, o ktorých dnes nevieme.

Uhliar

V roku 1770 sa medzi sedliakmi v Papradne spomína aj Juraj Uhliar. Odvtedy, a možno ešte od starších čias, tu Uhliarovci bývajú dodnes. Zoznam majiteľov domov z roku 1855 hovorí, že v dome č. 432 býva Štefan Uhliar. V Holienkovciach grunte sa v roku 1874 spomína Štefan Uhliar. Priezvisko vzniklo pravdepodobne od zamestnania, ak Uhliarovci pálili drevené uhlie. (Podľa Š. Meliša)

Bližšie informácie o tomto rode nám poskytla Anna, v. Hrebičiková, dcéra Alexandra Uhliara. Najstarší Uhliarovci, o ktorých vedela, boli bratia Hrehor, Jozef a František. František zomrel pomerne mladý a s Máriou Haríkovou mal len syna Alexandra. K Jozefovým deťom patrili: Helena, Karol, Štefan a Ignác. Všetci z Papradna odišli, len Karola sme občas stretali v Medvedskej doline, keď bol pozrieť Uhliaroviech chalupu U Bibišvo. Ale to bolo dávno. Hrehor a Anna Galková mali tri dcéry a jedného syna. Helena, v. Grešová, a Irena, v. Sučíková, (druhý manžel) žili mimo Papradno. Najmladšia Zdena, v. Mituníková, a Ján zostali v Papradne. Ján zomrel len nedávno. Jeho tri dcéry sú vydaté mimo Papradno a manž. Oľga Hospodáriková je umiestnená v domove v Považskom Podhradí. Najviac detí mal Alexander s manž. Helenou Mikudíkovou: Máriu, Jozefa, Annu, Martu, Pavla a Ľubomíra. Nakoniec v Papradne zostali len Jozef a Anna, v. Hrebičiková. Jozef zomrel pomerne mladý. Zostali po ňom manž. Božena Moravíková, syn a dcéra, poslední Uhliarovci v Papradne.

Keďže Hrehora Uhliara sme poznali osobne, spomíname si na neho ako na človeka, ktorý rád rozprával, zabával sa a do neskorého veku chodil tancovať na zábavy (vtedy ešte do starého KD). Až raz sa nám priznal (nevieme, či to myslel naozaj, alebo ako), že tancovať už nepôjde, lebo by mu zobrali nevládne. Jeho zať Ján Grešo pracoval v zahraničí na veľvyslanectvách, kam ho vždy sprevádzala aj manž. Helena. Vieme o Libanone a Egypte a práve tam pozvali na návštevu aj Hrehora. Do konca života rozprával, čo tam zažil, ako videl pyramídy a nosil sa na ťave.

Alexander Uhliar s manželkou Helenou Mikudíkovou a deťmi.

Sprava Hrehor Uhliar s manželkou Annou Galkovou.

Umrian

Toto meno je nezvyklé, ale u nás je to starý, pôvodný rod. Veď už v roku 1770 tu boli Štefan Umrianik a Martin Umrianik. Títo sa spomínajú aj v roku 1780. V tomto roku má meno Umrian aj podobu Umraník Štefan a Umraník Martin. Rok 1855 nám pripomína, že v dome č. 115 bývajú Umrianik Martin a Peter. V roku 1874 sú v Maruškoviech grunte zapísaní Umian Martin, Umian Štefan a Umian Vavrínek. V rokoch 1775 – 1790 je meno zapísané i v tvare Umrlianík. Pisári na Bytčianskom hradnom panstve mu dávali rôzne podoby. Správna podoba je Umrian a trvá dodnes. V medzivojnových rokoch 1918 – 38 bol známy Štefan Umrián, poslanec za agrárnu stranu, veľký humorista. Po druhej svetovej vojne sa stal tulákom, ale jeho vtipy a vtipy o ňom dodnes žijú medzi ľuďmi. Jeho brat Ľudovít sa vraj volal Fújkov. Býval poniže fary na Gílianke a bačoval v Koškovci U Fújegov. Umrianovci uchovávali názor, že ich predok sa do Papradna prisťahoval z Talianska. Vraj majú o tom dôkaznú listinu. Ak je to pravda, tak potom mohol pochádzať z Umbrie. Je to talianska provincia, východne od Ríma. Porovnajme: Umbria – Umbrian. (Podľa Š. Meliša) Umrianovci sa z Papradna vytratil. K posledným, ktorí u nás žili, patrili bratia Štefan, Ján, Karol, Ľudovít a Jozef. Štefana spomenul už Š. Meliš. Okrem neho v Považskej Bystrici žil aj brat Ján, ktorý vlastnil krčmu na námestí. Ďalší traja – Karol, Ľudovít aj Jozef bývali v Papradne. Karol bol ženatý dvakrát. S prvou ženou mal dcéru Helenu, ktorá teraz žije v Považskej Bystrici. Pavol z druhého manželstva zahynul nešťastnou náhodou (utopil sa). Ľudovítovi synovia z Papradna odišli. Zostala len dcéra Kamila, v. Belušíková.

Zomrela len nedávno. Ľudovítov vnuk (po synovi Alexandrovi) si v Papradne postavil chatku, ktorú dosť často navštevuje. Jozef mal dvoch synov – Vladislava a Jána a dcéru Vlastu. Ján a Vlasta žili mimo Papradna, aj keď Vlasta s rodinou často chodili do RD. Vlado, známy futbalista, zostal v Papradne. Jeho žena Mária (učiteľka na ZŠ v Papradne) ho hodne prežila. Jedna ich dcéra žije v Nemecku, druhá v Považskej Bystrici, kde pracuje ako zdravotná sestra v nemocnici.

Urdák

Tento rod je u nás tiež dávno. Jeho meno svedčí o tom, že je tu od čias valašskej kolonizácie, a to od začiatku 17. storočia. Urdá je pomenovanie sladkej žinčice, čo je čisto valašský výraz. Podľa žinčice – urdy mohli nazvať jedého valacha a jeho rod Urdákovci sa zachoval u nás dodnes. Niekoľko údajov v archíve: rok 1770 – Štefan Urdáčik, Ján Urdáčik a Juraj Urdáčik, poddaní sedliaci v Papradne. Rok 1780 – tí istí. Rok 1855 – dom č. 149 patrí Jurajovi Urdáčikovi, dom č. 375 Vincentovi Urdáčikovi. Rok 1874 – v Sigotskom hoštáku sú zapísaní: Jozef Urdák, Katarína Urdáková a Mária Urdáková, v Hamaroviech hoštáku Vincent Urdák. Tento rod, i keď má dávne korene, nikdy nebol veľký. Urdákovci boli a možno že ešte aj sú v Marikovej. (Podľa Š. Meliša)

K tomu by sme ešte chceli poznamenať, že meno Štefan Urdáčik sa vyskytlo už v zozname poddaných v roku 1715, čo značí o jeho starom pôvode. Rodostrom rodiny Vincenta Urdáka nám poskytla jeho dcéra Božena, preto máme o ňom tieto podrobné údaje. Začneme Jurajom Urdákom (1892 – 1972), ktorý mal so svojou ženou Máriou Černošíkovou tieto deti: Štefana, Karola, Vincenta, Ľudmilu, Matildu, Annu, Milana a ďalšie

dve, ktoré zomreli v detskom veku. Z nich len Štefan, Vincent a Jozef zostali v Papradne. Štefan (1919 – 1979) a Regina Jarošíncová mali tieto deti: Emíliu, Jána, Pavla a Juraja.

V súčasnej dobe žije v Papradne už len slobodná Emília, ostatní zomreli. Vincent (1923 – 1998) a Ľudmila Šaržíková mali tri dcéry: Vlastu, v. Knapová, Alenu, v. Filípková, a do Papradna sa vrátila aj tretia, Božena. Jozef sa oženil s Abelínou Macháčovou a tí deti nemali.

Spomenieme tiež Jurajových súrodencov, ku ktorým patrili: Štefan, František, Pavol, Katarína a Barbora. František a Pavol sa vysťahovali do Ameriky, sestru Katerinu nevolali ináč ako

Kača Urdáčka a vraj bola chýrnou speváčkou. K ďalším Urdákovcom u nás, ktorých prezývali Motyčíkovci, patrili Štefan Urdák a Róza Hromadíková. Spolu mali šesť detí, ale len synovia Vít a Ivan zostali v Papradne. Ostatní – Mariena, Vlasta, Brigida a Tadeáš z Papradna odišli. Vít aj jeho žena Emília Rumánová už zomreli, no ich deti v Papradne zostali. Ivan boľ od malička problémový. Pre viaceré krádeže a priestupky bol aj zatvorený a jeden rok sa dokonca celé leto schovával na Jastrabí u Heleny Harišovej. Nakoniec si ho zobrala k sebe sestra Marie-na, keďže sám sa o seba nedokázal postarať.

(Magda a Ambro Balušíkovci)

Polazník má 20 rokov

Už dvadsiaty rok do vašich domovov prichádza každý štvrtrok Polazník, obecné noviny Papradna. Prvýkrát ste si informácie, zaujímavosti či udalosti zo života obce, z jej histórie, športu, školstva i kultúry mohli prečítať v aprílovom čísle v roku 2003. Základné údaje a informácie o jeho pätnásťročnej histórii sme popísali v roku 2017 v čísle 2, ktoré si môžete vyhľadať v elektronickej podobe na webovej stránke obce a prečítať si ich.

Polazník čítajú nielen domáci, ale aj Papradňania ako repa žijúci v rôznych častiach Slovenska či Česka, ktorým ho pravidelne posielajú rodinní príslušníci, kamaráti z mladosti, susedia alebo známi. Mnohí si ho starostlivo odkladajú, ale sú aj takí, ktorí ho nečítajú vôbec alebo ktorí si prečítajú len nimi obľúbenú rubriku a odložia ho bokom. Nuž, koľko ľudí, toľko chutí.

Väčšinou sa stretávame s kladným ohlasom na našu prácu. To je aj naša snaha, aby sme vám prinášali čerstvé informácie zo života obce, o našich úspešných Papradňanoch, čriepky z histórie...

Nájdu sa aj takí, ktorí nás kritizujú, chcú, aby tam bolo to či ono, poukazujú na chyby, ktorých sa dopúšťame (a vraj „tých je tam jak maku“). Nejaké chyby sa vždy nájdu, ale verte nám, že nás to vždy mrzí a že sa snažíme robiť Polazník stále lepšie. A k tomu môže prispieť hocikto z vás. Napíšte príspevok, vhodte ho do schránky na OÚ (tá je tam odjakživa a málokedy tam niečo nájdeme) alebo ho prineste niektorej členke redakčnej rady. Ak sa bude váš príspevok týkať života v Papradne a nebude mať útočný a vulgárny obsah, rady ho uverejníme. Veríme, že príspevky od vás budeme môcť uverejniť už v budúcom čísle.

Ďakujeme všetkým, ktorí za tie roky pravidelne či občas prispievajú do novín, tiež starostovi obce a poslancom, že noviny financujú.

Do ďalších rokov si zaželať, aby viacerí z vás prispievali a prichádzali s novými nápadmi, aby vám Polazník prinášal len dobré správy a aby ste sa vždy úprimne potešili, keď ho nájdete vo svojej schránke.

Redakčná rada Polazníka

Ďalší úspech Lukáša Zdurienčika

Lukáš Zdurienčik alias Blame Your Genes bol nominovaný odbornou porotou v rámci 15. ročníka hudobných cien Rádía_FM pod názvom Radio_Head Awards. Zabodoval so svojím albumom Skins a stal sa tak víťazom v žánrovej kategórii elektronická hudba za rok 2022. Svoje umenie predviedol na pódiu spoločne s interpretkou Neraev Kristínou Rypákovou. Odovzdávanie cien bolo naživo streamované na web-stránke Rádiohláv a televízna Dvojka odvysielala záznam z galavečera odovzdávania hudobných cien 19. februára 2023. Ak ste toto vysielanie zmeškali, nič sa nedeje, záznam si môžete znova pozrieť na internetovej stránke v archíve RTVS. Lukášovi srdečne blahoželáme a prajeme veľa úspechov s jeho ďalšími projektmi.

(dm)

VIVAT PODŽIARAN

Už na začiatku roka sme stihli veľa

Rok 2023 je v plnom prúde a ja mám občas pocit, že sme už strašne veľa vecí postihali. No, poďme pospomínať, čo všetko sme zažili.

Vianoce boli konečne také, na aké sme bývali zvyknutí. Krásne omše v kostole, kde si vždy zo srdca *zapereme ty sviatkové*, mali opäť svoje čaro. Opäť sme si mohli vychutnať aj koncert Od Betléma ňedaleko, na ktorý okrem nás a FSK Bukoviny z Brvništa prijala pozvanie SSK Dúbrava z Jasenice, FSK Hajov a ŽSSK Zvonica zo Strečna. Ich krásne zvonivé hlasy či podmanivé balady nechali hlboký zážitok vo všetkých z nás. Ak by si niekto chcel na koncert pospomínať, jeho záznam môže nájsť vďaka Jarovi Velátovi aj na youtube. Na druhý deň naše cesty viedli do Banskej Bystrice na koncert Venite Adoremus Dominum, na ktorý nás pozval vedúci FS Podpoľanec Roman Malatinec. Postretali sme sa s viacerými kamarátmi zo Zem spieva, potešilo nás aj stretnutie s Andrejom Róbusom, vedúcim Vrbovských vrúb, ktorého ste mohli vidieť a počuť na našich hodoch. Vždy nás zaujíma, ako zareagujú ľudia z iných regiónov na naše spevy. Hlavne tam, kde je silne zachovaná ľudová tradícia. To, že sa im to veľmi páčilo, bola pre nás najväčšia odmena. Záznam koncertu by mal byť niekedy (asi vo vianočnom období) odvysielaný aj v relácii Kapura na RTVS.

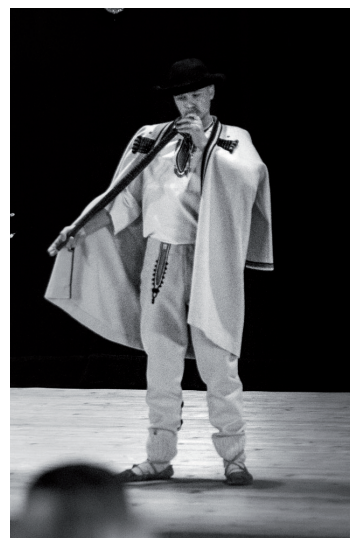
Tento rok nesmel chýbať ani tradičný fašiangový sprievod, aj

keď kvôli počasiu v inej forme, či pochovávanie basy. Asi najviac sme sa tešili a pripravovali na omšu na okružle výročie narodenia nášho pána Marcina. Aj keď nás najskôr trochu vystrašil, našťastie to na konci omše dal na pravú mieru. Sme radi, že u nás zostáva *na večná veky*. Jeho kázne hovoria akoby ku každému jednému z nás. Ako by to bolo, keby sme pre neho nevymysleli aj nejaké špeciálne piesne? Tvorcom textu cahavěj bol Izo Mikudík so mnou, tú gitarovú, ktorú som spievala s Kikou Paulecovou s gitarovým doprovodom Mate Říčkovej, sme vymysleli zase spoločne s Gitkou Bulíkovou. Najviac vystihuje pána asi jej refrén: „Tvojou cestou ísť, môj Pane, je všetko, čo som vždy chcel. Byť soľou zeme, byť svetlom sveta, ľudom svietiť v tmách.“

V marci nás Ema s Darou a Samko Klabník reprezentovali na festivale TvorBA v Bratislave v programe Z najlepších, kde účinkovali víťazi celoštátnych súťaží. Keďže sa konal v slovenskom rozhlase, veríme, že jeho záznam si budeme môcť niekedy vypočuť.

A čo tie naše súťaže? Prvú etapu už máme za sebou. V jeden deň sa konala súťaž detí aj dospelých. Doobeda nám svoje umenie predviedli tí mladší a veru poviem vám, radosť pozerať a počúvať.

Božka Bašová opäť vymyslela perfektnú choreografiu a Podžiarančence ju s obrovským nadšením, skvelými hereckými či speváckymi výkonmi predviedli na pódiu. Niet sa čo čudovať, že opäť získali zlaté pásmo a postup na krajskú súťaž, ktorá bude 23. apríla v Partizánskom. Určite sa oplatí ísť ich podporiť. Poobede sme vyspevovali zase my. Už niekoľkokrát sa porotcovia zhodli na tom, že naše regionálne kolo je občas „horšie“ ako krajské kolo, je ťažko rozhodnúť o víťazoch, keďže náš región má bohatú hudobnú tradíciu. Sme radi, že sme mohli ukázať krásu tých našich *cahavých*, o čom svedčia aj krásne „kovy“, ktoré sme získali. Strieborné pásmo si vyspievalo duo Danko Hikaníková a Kika Paulecová, sólo Lenka Jandušíková a mužská spevácka skupina, zlaté pásmo s návrhom na postup v kategórii sólista instrumentalista Dara Hikaníková (pískanie na lístku), v kategórii sólista spevák Patrik Kaprálik a zlaté pásmo s priamym postupom v kategórii sólista instrumentalista Marek Žilínčik (rífová písťala). Všetkým ešte raz zo srdca blahoželáme a Dare, Paťovi a Marekovi držíme palce na krajskej súťaži, ktorá bude 20. mája opäť v Papradne a s našou veľkou podporou.

Je toho veľa, čo máme za sebou, no ešte viac nás čaká. Najväčšou výzvou pre nás je asi súťaž Nositelia tradícií (zvykoslavné pásma), ktorá bude poslednú aprílovú sobotu. Verím, že tri roky pátrania a hľadania informácií o zvyku, ktorý sa u nás v tradičnej podobe nezachoval, poteší nás všetkých. Nebudem prezrádzať viac, pridte sa aj vy pozrieť. Jediné, čo prezradím, je, že informácie, ku ktorým som sa dostala, sú cca z roku 1890. Prajem vám požehnané veľkonočné sviatky a teším sa na stretnutia na ďalších krásnych podujatiach.

Lenka Jandušíková

Fašiangy

Zo spomienok Kataríny Hroškovej, nar. 1893, Márie Hromádikovej, nar. 1900, a Paulíny Trulíkovej, č. d. 1124, Podjavorník.

Na fašiangy chodzili mláďzenci ve skupine a kedz bola veľiká dze-dzina, bolo aj vác tých skupín. Obleklí sa na také špaty šeljaké a tajtú križom si také šnóry s papieru a z dzečoho po sebe puvá-zovali. Ze sebu mali harmuňiku aj husličky a ci mláďzenci tachto pooblekaňi chodzili, dze boly dzjevky. A pred každým tým domom už jakú - takú tú pesničku vyspjevali. A tá dzjevka alebo kec aj dve boly, mosily vynsc z domu ven a tancovaly s nimi popred dvere. A to sa zvali že šabljari. A ešte ci mláďzenci tak ty dzjevky naddví-hali. A už kec sa natancovali, zas išli k druhému domu a to tak šlo. Dze bola dzjevka, tam išli ci mláďzenci pred každý dom. Doútra ňešli, len na venku sa to odbavovalo.

Na fašiangy sa pily sprjašky. Išl ten gazda, kerý mal ceľnú kravu, k tomu druhému, čo hich ňemal ceľné, aby sa sprjahli. My máme jednu takú, ty máš jednu inakšju, budzeme spolu orac. A kec sa dohodli, tak si vypili, zajedli si huspeňiny a hodovali celý dzeň.

V posledný dzeň fašiangvo, vochtek, sa baby tēs poschodzily a vypily si na to, aby narvostly veľiké konope, a tam sa aj spjevalo: „Sejem, sejem konope, aby boly veľiké, sejem, sejem aj mak, aj ten aby ból tak! Spjevaly aj iné pesničky a sa tam tancovalo, vyskaco-valo dovysoka, aby konope vysoké narvostly.

A ešte takého panáka ušily dzjevčacká a do slamy ho obálily a po-tom behaly s ním a dzekofek do dverí ho bárkomu strčily a rehotaly sa, že jako sa zľakal.

Chlapčiská ho potom chycili, zebraľi hím ho, rosstříhli ho a behali zas voňi za dzjevčackí. (zvyk zanikol asi okolo roku 1936).

No a potom už bola Škaredá streda a začal sa pvost.

Fašiangy a Veľká noc dnes

Veľká noc

Zo spomienok Kataríny Hroškovej, nar. 1893, Antošky (An-tónia) Balušikovej, nar. 1898, Anny Lungríkovej, nar. 1901, a Františka Balážika, nar. 1906:

Na Veľikú noc čo už jako každý len jakéjsi téj huspeňiny si nava-ril. Varila sa z ceľačeho mäsa, kože, to už jako každý vedzel, si zadovážil a uvaril si hēj; tedy to ňebolo jako čil, tedy bol pvost. Kedzu varil, veru ňepédal, že oprobuje, či budze dosc osoľená lebo ňeosolená. Každý sa bál, kedz ňe ešte po Skríšení, to každý ešte ňechcel koštovac, lebo to také prísne pvosty boly kedysi, no a čil' pvostu ňe žjadného.

Kedz boly ty šibáky a bolo popršané, bola voda ve rjece taká siva-vá, taká kaľnává, ale to bolo tým mláďzencom jedno. Šli dze boly dzjevky a chycili tú dzjevku a ke rjece hu doprataľi. A tam, práda, zhodzili hu do ňjéj. Ale raz ten jeden bol taký jakýsi ňešikovný, já nevjem jako, jakýsi Kľušeň to ból, hodzil hu do téj rjeki na skalú a hñedz hu zabil. Ba spomínajú ci starší, že hu, tú dzjevku, hodzil do stavu a tam trčala kosa ven z vody. A vona na tú kosu sa napichla a bolo po ňjéj. Potom už takéto obľjevaňje prestalo. Potom už brali vodu len do putne alebo do hrotkvo, ba aj z hrnčekvo sa obľjevalo. Na šibáky ci mláďzenci v takých tlupách chodzili po dzedziňe z dom do domu. Mali také sikále, práda, aj hrotky, putne a hrnčky a s tými obľjevali dzjevky. Šecci mali korbáče z vrbového prúčja a na ňe si uvjazali mašličku - kamrhoľ. A prádaže, nosili koš na vajcá. Šli aj z harmuňiku, hrali a spjevali. A kedz dzjevku vyobľjevali, tak si s ňú aj zatancovali ve dvore. Aj f každém tom dome čosi popili a veru ňjekedy vajcá potúkli, kedz nimi zaňeslo na sem na ta.

Šaliansky Mat'ko

Valentínka Koreníková sa vo februári zúčastnila krajského kola súťaže v prednese po-vestí pod názvom Šaliansky Mat'ko. Súťaž sa konala v Det-skom mestečku Trenčín-Zlatov-ce. V silnej konkurencii detí zo všetkých okresov Trenčianskeho kraja sa umiestnila na krásnom 3. mieste. Porota ocenila, že si vybrala povesť z rodnej dediny od nášho zberateľa a spisovateľa - pána Štefana Meliša. Pekne ho predstavila a spomenula, že aj vo folklórnom súbore nacvi-čujú a vystupujú s programový-mi pásmami o vílach, ktoré vo svojich povestiach spomína aj pán Meliš. Súťažila s povestou Drodlo, kde mládenec celú noc tancoval s vílami, no nakoniec ich prekabátil. Túto povesť jej často rozprávala i jej prababka Betka Hanajíková. Aj takto sa u detí buduje láska k rodnému kraju a zachováva dedičstvo predkov.

Základná škola s materskou školou Papradno

Navštívil nás víťaz talentovej súťaže

Koncom roka navštívil našu školu tanečník a víťaz súťaže Slovensko má talent z roku 2010 Miroslav Bruise Žilka, známy najmä pod názvom Old school brothers. Žiakov zaujal jeho originálnym hip-hopovým tanečným štýlom – Poppin, Lockin a Break dance. Tí, ktorí mali odvahu, sa k nemu pridali a nacvičili si spolu s ním krátke číslo, ktoré potom predviedli všetkým žiakom i učiteľkám našej školy. Po predstavení rozdal Bruise žiakom podpisy a odfotografoval sa s nimi. Na tento výnimočný deň žiaci určite len tak ľahko nezabudnú.

Bábkové divadlo v Žiline

Žiaci 2. stupňa navštívili v januári Bábkové divadlo v Žiline. Ako prví v novom roku si pozreli predstavenie Neprebudený podľa predlohy známej poviedky Martina Kukučína.

Dopĺňame vitamíny v ŠKD

V tomto chladnom počasi je imunita človeka zraniteľnejšia, a preto sme sa aj my v ŠKD rozhodli aspoň trochu napomôcť svojmu zdraviu. Žiaci si pripravili vitamínovú bombu v podobe ovocno-zeleninového šalátu. Ovocie si sami ošúpali, postrúhali, nakrájali, urobili z neho šalát a napokon ho aj zjedli.

Pasovačka prvákov

Tento rok sa pasovačka prvákov uskutočnila pár dní pred polročným vysvedčením. Ľstiaci si spolu s triednou učiteľkou a riaditeľkou pripravili pre žiakov 1.A a 1.B rôzne súťaže a úlohy, ktoré bolo treba splniť.

Prváci museli zložiť prvácky sľub, ktorý svojim podpisom a odtlačkom prsta spečatili. Boli

veľmi šikovní, všetky úlohy zvládli hravo, a tak boli slávnostne pasovaní za právoplatných žiakov ZŠ s MŠ Papradno.

Chlapci z ôsmej triedy si pre prvákov pripravili aj vlastnoručne vyrobené medaily. Veľmi pekným momentom bolo spoločné pranie ôsmakov, ktorí prvákom zaželali všetko len to najlepšie

Hviezdoslavov Kubín

Koncom januára sa na našej škole uskutočnilo školské kolo recitačnej súťaže, ktorá nesie meno jedného z našich najväčších básnikov P. O. Hviezdoslava – Hviezdoslavov Kubín.

V 1. kategórii sa ho zúčastnili žiaci 2. – 4. ročníka. Všetci recitátori sa poctivo pripravovali, a tak sme si vypočuli naozaj veľmi pekné prednesy. Pre porotu bolo ťažkou úlohou vybrať víťazov. Napokon však dospela k týmto výsledkom: na 3. mieste sa umiestnil David Hromádik z 2. triedy. Kvetka Krátka, žiačka 3. triedy, obsadila 2. miesto. Víťazné 1. miesto získala Hanka Balušíková zo 4. ročníka. V 2. kategórii umeleckého prednesu poézie a prózy súťažili žiaci 5. a 6. triedy. Ich účasť síce nebola taká početná ako na 1. stupni, ale výkony boli veľmi vyrovnané. Porota sa poriadne potrápila pri rozhodovaní, ktorí sú tí traja najlepší. Na 3. mieste sa umiestnila žiačka 5. triedy Viktória Hrebíčíková s básňou Milana Rúfusa Zlatá muzika. 2. miesto získal šiestak Samko Kurnocík za prednes básne Daniela Heviera Škola po škole. Absolútnou víťazkou Hviezdoslavovho Kubína sa stala Emma Gavrila zo 6. triedy, zarecitovala nám ukážku z populárnej knihy Gabriely Futovej Keby som bola bosorka. Víťazom, ale aj všetkým zúčastneným, blahoželáme, ďakujeme za umelecký zážitok a veríme, že sa zúčastnia opäť o rok a snáď sa k nim pridajú aj tí, ktorí tento rok zatiaľ nenabrali odvahu.

do ďalších rokov.

Po oficiálnom programe pokračovala zábava – stoličkový tanec a diskoteka. Prváci sa zabávali a tancovali spolu s ôsmakmi a vznikli tak pekné nové kamarátstva.

Ľstiaci si vyskúšali zorganizovať takéto podujatie prvý raz a zistili, že to vôbec nie je také jednoduché, ako sa na prvý pohľad zdá. Keďže sa im podarilo

prípraviť veľmi pekný program, zaslúžia si našu pochvalu. Prváci boli nadšení, program sa páčil aj ich triednym pani učiteľkám. Na tento deň budú všetci ešte určite dlho v dobrom spomínať. Keď ôsmaci odchádzali domov, stretli sa na chodbe s prvákmi, ktorí skonštatovali:

„Aha, idú naši noví kamaráti.“ Niet čo dodať.

Aktivity detí MŠ

V našej dedine máme množstvo historických a funkčných budov, o ktorých sa s deťmi v materskej škole počas týždennej témy Moja dedina učíme. V rámci tejto témy sme navštívili kostol. Pani kostolníčka nám ukázala rôzne predmety, ktoré sa používajú pri sv. omši. Na záver sme sa všetci pomodlili. Ďalej sme pokračovali návštevou obecného úradu a pošty. Zuzka Burdejová oboznámila deti s prácou zamestnancov úradu a tiež nám porozprávala o ich práci v minulosti. Tradície našej dediny nám priblížili deti z detskej folklórnej skupiny Podžiaranček rôznymi detskými hrami a piesňami, ktoré sa deťom páčili.

Jednoduché stroje v podaní štvrtákov

Žiaci 4. ročníka sa na hodinách prírodovedy zaoberali témou Jednoduché stroje. Naučili sa, na čo sa používajú a kde sa s nimi môžu stretnúť. Téma žiakov veľmi zaujala a pri tvorbe projektov sa naozaj snažili. Projekty sa žiakom veľmi vydarili a pri prezentovaní nešetřili zaujímavými informáciami. Ďakujeme žiakom aj všetkým členom rodiny, ktorí sa spoločne podieľali na tvorbe projektov. Sú úžasné!

Lyžiarsky výcvik našich žiakov

Po štyroch rokoch sme sa konečne dočkali vytúženého lyžiarskeho výcviku, ktorý naši deviatci, jeden ôsmak a niekoľko siedmakov absolvovali spolu so žiakmi 9. ročníka ZŠ s MŠ Brvnište. Počas celého kurzu sa o našu výstroj a výcvik postarali zamestnanci Fatra Ski v Jasenskej doline a skvelá inštruktorka Zdenka, ktorú sme na MDŽ prevapili a potešili čokoládou. Jednej skupine lyžiarov sa venovala aj učiteľka Šibíková, ktorá ich naučila základy lyžovania, a vďaka nej dokázali zlyžovať aj väčší kopec. Večerný program patril vďaka učiteľke Macošincovej spoločenským hrám, ktoré sa hrávali v izbách, na chodbe i v spoločenskej miestnosti penziónu Jarabina, v ktorom sme boli ubytovaní. V posledný deň výcviku sme sa už nevedeli dočkať šoféra autobusu a unavení z celého týždňa sme sa už tešili domov do Papradna. Lyžiarsky výcvik hodnotíme kladne. Počas celého týždňa sme zažili kopec srandy, smiechu, zašportovali sme si a všetci sme sa naučili lyžovať. Určite sa zhodneme na tom, že by sme si ho radi znova zopakovali.

Karneval detí materskej školy

Posledný februárový deň sa zo sály KD ozývala hudba a šťastný smiech detí. Nastal deň očakávaného karnevalu! Deti si už dávnejšie medzi sebou pošuškávali, čím budú na karnevale. Priniesli si masky, prezliekli sa a razom sa zmenili na rozprávkové postavy princezien, princov, bojovníkov, zvieratiek... Deti a rodičov privítali pani učiteľky z materskej školy rozprávkovým divadlom o rukavičke. Taktiež sa postarali o tanečnú zábavu a odmenili masky sladkým prevkapaním.

Deti z materskej školy na obecnom úrade

Vzácná návšteva prišla dňa 15. februára na Obecný úrad Papradno. Tou výnimočnou návštevou boli deti z materskej školy, ktoré sa mohli dozvedieť zaujímavé veci o obci a jej symboloch, mohli si vyskúšať písanie na písacom stroji či sadnúť si do traktora, alebo obecného Piaggia.

Exkurzia v strojárskych firmách

V januári sa uskutočnila exkurzia vo firmách zapojených do systému duálneho vzdelávania. Zúčastnili sa jej žiaci 9. ročníka, ktorí majú záujem študovať na Strednej odbornej škole strojníckej v Považskej Bystrici. Navštívili firmu Spanner, Mikrotech, Desmu a Tempus. Oboznámili sa nielen s výrobnými procesmi v halách, ale dozvedeli sa aj o podmienkach a výhodách duálneho vzdelávania v týchto podnikoch. Cieľom exkurzie bolo pomôcť žiakom pri rozhodovaní o voľbe povolania.

Plavecký výcvik

Na prelome januára a februára sa žiaci 3. a 4. ročníka zúčastnili plaveckého výcviku pod vedením plaveckých inštruktorov na plavárni v Púchove. Naši žiaci majú k vode kladný vzťah a pobyt v bazéne si užívali. Niektorí si osvojovali základy plávania a iní si zdokonaľovali svoje plavecké zručnosti. Vyskúšali si rôzne plavecké štýly a tí odvážni aj skoky do vody. Záver plaveckého výcviku patril zábave vo vode, ponáraníu, rôznym hrám a súťažiam. Plavecký výcvik sme ukončili úspešne a každý žiak si odniesol domov svoje „Mokrú vysvedčenie“.

Školský karneval – spoločná maska ôsmakov s triednou učiteľkou – Spojené národy.

Radovánky z mlieka zrodené

Jednou z najmlsnejších pochúťok môjho detstva bol janko (vrchný krajec čerstvého bieleho chleba) a čerstvo nadojené, spenené a ešte biologicky teplé mlieko naliate priamo z hrotka (kýblika, do ktorého sa mlieko dojilo). Chrumková kôrka sa v ústach miešala s nadýchanou striedkou a akurátne teplým mliekom a dráždila chuťové kanáliky ako neopísateľne chutná almázia. Sám nerozumiem, prečo mi to tak chutilo. V súčasnosti mi takéto menu už veľa nehovorí. Ale zrejme to súviselo s tým, že v tých časoch u nás každý človek bol na mlieku a chlebe (a zemiakoch) odchovaný od malička. A teplé, čerstvo nadojené kravské mlieko priamo z hrotka? Keď sa teraz občas dostanem k originál plnotučnému mlieku z automatu, nehovorím, že nevypijem, ale mám z toho rozpačité pocity. A podobne krabicové plnotučné mlieko sa mi vidí akési husté a neprirodzene masné. A biely chleba? Kdesi som si prečítal, že biely chleba je smrť! Preto v rámci trendu aj tu jedávam pôvodne mrazené „vysoko grahamové“ výrobky „priamo z pece“ a biele polystyrén... Asi to bude tým, ako hovoríva môj straší, múdrejší a lepší brat, aby som neuchmatol jeho bonmot: V dnešnej dobe je všetko klamstvo, len mlieko je voda...

Keď ma v utorok a piatok poslali do obchodu U Franky na nákup, nákup bol jednoduchý. Dva chleby. Všetko ostatné sme mali doma z vlastnej produkcie. A tak to mali vlastne takmer všetci, čo hospodárili a žili spôsobom života *od cmy do cmy*. Mali sme doma solenú slaninu a zasolené mäso v drevených gefatkách a masť v smaltovanej gefatke. Zemiaky, kvaky a zeleninu v pivnici, kvasenú kapustu v drevenom súdke a cibulu, cesnak, fazuľu, hrach a mak v komore a v kredenci. Ale hlavne mali sme doma také univerzálne prírodné stroje na mlieko a mliečne výrobky: mali sme doma kravičky. A z tejto príčiny sme doma denne konzumovali mlieko a produkty z neho.

Okrem tzv. „sladkého“ čerstvého mlieka, ktoré sa pilo prirodzene teplé, vychladené alebo horúce varené so štipkou soli, ďalšou vynikajúcou pochúťkou bola kýška. Kýška bolo niekoľkodňové skysnuté mlieko, ktoré sa pilo „roztrepané“ švrdlíakom. Kýška sa skladovala v kameninových nádobách rôzneho tvaru a veľkosti – v kamenároch alebo loviškoch. Dnes by obdobou „roztrepanej“ kýšky mohol byť kefir alebo zakysanka. V pivnici vychladená kýška fantasticky uhasila smäd. Niekedy sa „rozšvrđľala“ aj s navrchu sadnutou smotanou. Vtedy chutila sytejšie. Keby mala takáto kýška nalepenú etiketu ako víno, bolo by na nej napísané, že chuť bola viac zaokrúhlená, zamatová, kvetnatá s príchutou pražených mandlí. Okrem uhasenia smädu tiež dodala energiu pri kosení alebo

inej fyzickej robote. Zvyčajne sa však navrchu sadnutá smotana zbierala lyžicou do samostatného loviška na „múcenie“. Keď sa nazbieralo dosť smotany, vyrábalo sa z nej maslo. Maslo sa vyrábalo *múčením* v žbenke. Žbenka bola špeciálna, na to vyrobená užšia a vyššia drevená gefatka, do ktorej sa vyliala nazberaná smotana. Zvrchu sa žbenka zakryla dvomi drevenými okrúhlymi dielmi, kormancom a vrchníkom, aby počas *múcenia* smotana nešpliechala. Cez otvory kormanca a vrchníka bola dovnútra žbenky prestrčená topárka – drevená tyčka na konci s okrúhlou na viacerých miestach prevŕtanou doštičkou. Topárkou sa v gefatke pohybovalo pravidelne hore a dolu a po hodinke *múcenia* sa na povrchu vrchníka zachytili prvé žltučké kúsky hmoty – zo smotany sa vytvorilo maslo. Vedľajší produkt bolo *múčené mlieko*, ktoré v novších časoch niektorí volali aj cmar. Vyzeralo to ako vodou rozriedená kýška, v ktorej plávali drobné guľičky masla. Takéto mlieko bolo tiež dobré na uhasenie smädu. Veľa sa však nepilo. Keď bolo dostatok kýšky, zvyčajne sa používalo na kŕmne účely. Namúčené žltučké maslo sa zo žbenky vybralo deravou varechou a na tanieri sa vyformovalo do okrúhlej úhladnej hrudky. A tak maslo nielen úžasne vyzeralo, ale aj fantasticky chutilo. Tu mi napadá ďalší „recept“: trojcentimetrový krajec čerstvého bieleho chleba nahrubo natretý čerstvým maslom a nahusto posypaný kryštálovým cukrom.

Aj teraz sa mi slinky zbiehajú...

V súvislosti s maslom si spomínam na zaujímavú historku. V dobe, keď sa museli štátu odovzdávať povinné kontingenty, sa okrem iného muselo odovzdať aj väčšie množstvo masla. Aj tu sa však gazdinky z Podjavorníka vynasli. Roztopili maslo a margarín, ktorý sa už vtedy dal kúpiť, a zmiešali dokopy v pomere 1:1. Takto „pančované“ maslo sa odovzdalo a doma na konzumáciu alebo na predaj na Morave zostalo viac čistého domáceho masla.

Vraj nikto nikdy na to neprišiel a v mestách si stále pochvalovali, odkiaľ len je to vynikajúce maslo. Taká vysoká bola kvalita mlieka a z neho vyrobeného masla, ktoré pochádzalo z lúk pod Javorníkmi, že aj polovičné chutilo vynikajúco.

Keď sa kýška nevypila, skôr ako stihla zostarnúť a znehodnotiť sa, vyrábali sa z nej tvaroh. Kýška v lovišku, sklenom pohári alebo v hrnci sa dala ohriať na chladnomú šporáku tak, že sa po ohriatí zmenila konzistencia a kýška sa „potrhala“ a pomedzi kúsky skysnutého ohriateho mlieka presvitla žltkastá tekutina. Takto ohriata sa vyliala do tzv. tvarohového vreca zo špeciálneho na to určeného hrubšieho riedkeho plátna, ktoré sa zavesilo na trojnožku alebo inde tak, aby žltkastá tekutina od večera do rána odtiekla a vo vreci vznikol čerstvý, nefalšovaný plnotučný tvaroh. Stečená tekutina sa volala srvátka. Tiež sa dala piť od smädu. Mala takú inú charakteristickú chuť, ale zvyčajne sa aj srvátka používala na kŕmne účely.

Keď sa tvaroh nestihol všetok skonzumovať alebo speňažiť, prv než sa pokazil, spracoval sa ďalej. Z tvarohu sa urobili guľičky a dali sa sušiť do vyhriatej chladnúcej rúry. Usušené tvarohové guľky sa potom jedli ako pochúťka a volali sa homôľky. V dnešnej reklamnej dobe by ich nazvali čistý bielkovinový proteín z horských lúk.

A dezert na záver? Do pollitrového oblievaného hrnčeka nasyptať dve hrste drobných zreých jahôd pomiešaných s jahodami trávnicami. Do toho pridať po hrsti červených malín, čiernych

malín a čučoriedok a celé zaliat' hrubou vrstvou smotany a bohato posypať kryštálovým cukrom. Všetko zamiešať a lesné plody dôkladne poroztláčať. S týmto dezertom sa mi spája taká silná emócia detstva, že mám pocit, ako by som nikdy v živote nič lepšie nejedol.

Keď som chcel cez prázdniny prekvašiť sestrine deti, ktoré pochádzali z „veľkomestského prostredia“ na Kysuciach a boli o niečo staršie a z prostredia, v ktorom vyrastali skúsenejšie, a ponúkol som im tento dezert ako maškrtu na privítanie, stretol som sa s odmietnutím: „Pche! Je tam toho! Smatánka s jahodami... To dnes sa už jedávajú s jahodami a ovocím inakšie veci. Napríklad taká... šľahačka!“ Bolo to v období, keď moja mama okrem toho, že bola mama, bola aj moja najlepšia kamarátka.

A tak som sa jej zdôveril: Keď ja by som strašne rád okoštoval tú... šľahačku. Ako každá mama aj tá moja by mi bola srdco dala. A tak išla v najbližšom možnom termíne do dediny a v „železném obchode“ kúpila malý ručný šľahač, ktorý v mojej fantázii vyzeral ako taká malá žbenka. Žltučká priesvitná gefatka zakrytá bielym plastovým vrchníkom, v ktorej sa pohybovala biela plastová topárka.

Doteraz neviem prečo, ale doma robená šľahačka z domácej smotany sa na prvý raz nepodarila. Pamätám si však, že z týchto čias pochádza táto pre mňa roztomilá básnička: *Moja dobrá mac celkom rozum potracila. Namesto dobrej šľahačky zas len masla namúčila.*

J.Trulík

Košľa z lásky z obce Papradno

Predmetom mesiaca január 2023 vo Vlastivednom múzeu v Považskej Bystrici je vyšívaná košeľa z obce Papradno, ktorá je výnimočná svojím príbehom. Podobné košele sa v hojnom počte zachovali v tejto obci dodnes. Papradno, odkiaľ košeľa pochádza, je známe svojou výšivkárskou tradíciou už od prelomu 19. a 20. storočia a na šikovnosti rúk miestnych dievčat a žien zarábala nejedna spoločnosť. Každému spolku, ktorý obchodoval s výšivkáckymi prácami Papradňaniek, záležalo na tom, aby boli výšivky dokonalé. Ženy neskôr využili svoje zdokonalené zručnosti aj pri výzdobe odevu a textilii pre vlastné potreby. Štafetu po prvom pôsobiacom spolku Izabella v obci Papradno prebral spolok Detva, v ktorého zápisnici sa spomína, že „docieľené bolo zjemnenia krížikového vyšívania na voilu a hodvábu pre výzdobu detskej, dievčenskej a dámskej konfekcie.“ (Výročná správa Detvy z roku 1929, SNA). Vyšívanie umožnilo ženám pri vyrobiť si v zimnom období, keď na hospodárstve nebolo toľko práce. Jednou z posledných takýchto výšivkárok, ktorá v roku 2022 oslávila 95 rokov, je pani Filoména Hrošková. Vyšívaním si začala zarábať vo svojich asi 14 rokoch pod vedením Terézie Portášikovej. Tá učila dievčatá a ženy techniky a vzory podľa zadania. Ako spomína pani F. Hrošková, výšivky na objednávku nehýrili farbami. Hneď s bielou, prípadne odtiene jednej farby sa im zdali fádne, a preto

si tie svoje vyšívali čo najpestrejšie. Túto košeľu vyšila pani Hrošková asi v roku 1945 pre svojho „frajera, o ktorom vedela, že bude jej muž“. Košeľa bola v minulosti jedným z darov lásky, ktorý nevesta darovala ženíchovi. Je vyšívaná na paname krížikovou technikou s motívom ruží, fialí, modrých pupjankov, pupjaškov (púčikov), lístkov. Spodný okraj košele a rukávov lemujú dva rady ažúr, medzi ktorými je kvetinový vzor. Okraj rúzporku na hrudi zdobia zúbky bodovej farby vyšité hladkovaním (vláčeno).

Vzory na novinách vymaľovaných ruží boli módnou vlnou, ktoré sa dostali aj do Papradna prostredníctvom časopisov a novín. Košeľu manžel neskôr nosil do kostola na veľké sviatky, Veľkú noc a Vianoce. Súčasťou daru pani Filomény Hroškovej, ktorý podarovala do fondu múzea, bolo ďalších 24 kusov dekoratívnych vyšívaných obrusov, vankúšov, dečiek, ozdobných uterákov, ktoré dokumentujú vývoj a inšpirácie jednej papradňanskej výšivkárky a výšivkárstva v Papradne celkovo.

Dobrá vec sa podarila

Náš Dobrovoľný hasičský zbor zasahoval pri odstraňovaní spadnutých stromov smerom na Podjavorník. Z výťažku 1. a 2. ročníka Reprezenačného plesu hasičov zakúpil automatický externý defibrilátor s príslušenstvom. Je verejne prístupný pre každého, kto ho bude potrebovať, a nájdete ho na fasáde hasičskej zbrojnice z prednej strany. Výťažok 1500 eur z tohtoročného plesu bol celý venovaný klientom Centra sociálnych služieb Papradno. Teší nás, že môžeme pomáhať tým, ktorí to najviac potrebujú.

Boris Balušík

Bačov z Papradna v čiernobielych filmoch

V septembri minulého roka uviedli do kín Piargy, film z dedinského prostredia, nakrútený podľa predlohy predstaviteľa naturizmu v slovenskej próze Františka Švantnera. Filmové zábery sa natáčali v Múzeu slovenskej dediny v Martine a vo filme je možné vidieť aj nám dobre známy bačov, ktorý bol prevezený do už spomínaného skanzenu. Papradno sa tak na malý moment mohlo stať opäť súčasťou natáčania. Aj keď nie celkom priamo, pretože samotný bačov sa nenachádza priamo v obci, ale je súčasťou expozície slovenskej dediny. (dm)

Okolie úradu rozkvitlo

Okolie obecného úradu počas jarných mesiacov rozkvitlo vďaka úspešnému projektu financovanému z participatívneho-komunitného rozpočtu TSK. Tisíciky krokusov tak tešia návštevníkov a obyvateľov obce, ako aj drobný hmyz, najmä včely. Tento rok sa plánuje podať projekt na zrevitalizovanie zelene pri zdravotnom stredisku.

Vďaka Dušanovi Balušíkovi, ktorý nám vyrobil tri krásne betlehemčeky, a Ivette Balušikovej, ktorá nám do nich darovala figúrky, mohli chlapi betlehemci z Podžiarančeka potešiť na Štedrý deň mnohých ľudí v Papradne. Pán Boh zaplať.

2. ročník Memoriálu Juraja Palka v stolnom tenise

V decembri sa uskutočnil 2. ročník Memoriálu Juraja Palka, ktorého sa zúčastnilo 12 detí a 16 dospelých. Najmladší účastníci absolvovali rôzne súťaže týkajúce sa stolného tenisu. Najšikovnejší bol Adam Belušík, za ním sa umiestnili: Šimon Hrebičik, Nataša Macháčová a Kvetka Krátka. Mládež a starší žiaci si zmerali sily v stolnotenisovom turnaji s veľmi peknými výmenami. Traja najúspešnejší boli: 1. Adrián Garabík, 2. Peter Čukan, 3. Tereza Palková. Medzi dospelými o prvé miesto nakoniec súperili Pavol Škorík a Stanislav Jágrik. Lepšie sa darilo prvému menovanému, ktorý získal aj putovný pohár. O tretie miesto bojovali Miroslav Šerý a Peter Hromádík. Peter urobil menej chýb a obsadil konečne tretie miesto. Ďakujeme členom klubu Stolnotenisového klubu Dalas Papradno za pomoc a poskytnutie cien na turnaji.

Marek Krátky

Na začiatku januára sa konali oblasťné majstrovstvá dospelých v stolnom tenise: Považská Bystrica, Púchov, Ilava. Spomedzi 60 zúčastnených obsadil Marek Krátky pekné 3. miesto. Marekovi srdečne blahoželáme a držíme palce v ďalších zápasoch.

Futbalové turnaje

Vo februári sa v Lipníku nad Bečvou na Morave konal halový futbalový turnaj starších žiakov. Vo výbere Oblastného futbalového zväzu Považská Bystrica boli aj naši chlapci - Adam Zboran, Tobias Ďurjaník, Kristián Kaprálik a David Záhorec, ktorým sa tento turnaj podarilo vyhrať. V marci sa na tom istom mieste konal aj futbalový turnaj mladších žiakov. Veková kategória U10, opäť výber ObFZ Považská Bystrica, v zložení Michal Lališ, Matyáš Záhorec, Jakub a Patrik Slosarčíkovci, hráči z Jasenice a Domaniže. Aj títo boli úspešní a odniesli si domov strieborné medaily. Chlapci, srdečne blahoželáme a držíme palce v ďalších turnajoch.

Michal Lališ

Starší žiaci TJ Žiar Papradno sa v sobotu 18. marca 2023 zúčastnili tradičného halového futbalového turnaja v Púchove. V konkurencii siedmich mužstiev obsadili predposledné šieste miesto, keď uhrali bezgólovú remízu s Ladcami a vyhrali nad Dolnou Marikovou 1:0. Nad sily našich mladých futbalových nádejí bola Lysá pod Makytou, ktorej podľahli 0:3, a Horná Poruba, ktorá vyhrala 4:0. Prijateľnejšie výsledky dosiahli s Domanižou a Púchovom, s ktorými prehrali zhodne 1:2. Zimná príprava vrcholí aj v mládežníckych kategóriách a takáto turnajová konfrontácia je určite prínosom pre hráčov i trénerov. Nelichotivé umiestnenie určite mrzí, no musí byť pre chlapcov poučením a hlavne zdrojom inšpirácie do blížiacej sa novej sezóny. Chlapci, hlavy hore, máte našu podporu a tešíme sa na vaše výkony v majstrovských zápasoch.

Jaro Ďuriš

L'adové medvede 2023.

Zhodli sa a zvolili ho za najlepšieho rozhodcu

Futbalisti si za najlepšieho rozhodcu uplynulého roka zvolili Zdenka Zborana. Ocenenie si prevzal z rúk predsedu Oblastného futbalového zväzu a nám poskytol interview, v ktorom sa dočítate o jeho začiatkoch i plánoch do ďalších rokov.

Ako si spomínaš na svoje futbalové začiatky?

S futbalom som začal ako žiak 2. triedy, kedy ma povolal učiteľ Kukučka. Na tréning nás chodilo asi 40, na prvú registráciu si pamätám fotografiu z prijímania, kde bola moja tvár a kúsok sviečky. Za žiakov v Papradne som hrával do 6. triedy a potom ma tréner Pajerchin (reprezentant ČSFR) povolal do Považskej Bystrice. Tam som chodil a hrával v športovej triede na SOUS s maturitou. Boli to 4 roky dorasteneckej prvej ligy. Podarilo sa mi hrať na štadiónoch, ako je Slovan Bratislava, Košice, Banská Bystrica, Prešov. Po škole som absolvoval vojenčinu v Rimavskej Sobote, kde som hral 3. ligu, v ktorej sme postúpili. K pískaniu futbalových zápasov som sa dostal najskôr iba tak na turnajoch, prípravných zápasoch alebo keď sa na zápas nedostavil rozhodca, tak som bol laik rozhodca.

Kto ťa k tomu priviedol?

Som športový typ, futbalové kopačky už dlho visia na klinci, čiže mi chýbal pohyb a futbal, tak som to skúsil. Pri mojich začiatkoch s rozhodovaním zápasov ma povzbudili pochvaly od trénerov, fanúšikov.

Je ťažké rozhodovať na ihrisku v Papradne?

Po dohode s predsedom komisie rozhodcov nerozhodujem zápasy Papradna, keďže som domáci. Stalo sa mi, že som bol delegovaný na zápas Papradno-Udiča ako postranný, pred zápasom som počúval ohlasy z tábora hostí, ako môže byť domáci rozhodca na čiare. Po zápase mi podali ruku, videli, že nikomu som nepomohol a nikoho nepoškodil. Niektorí domáci diváci to brali tak, že budem na domácej strane, boli tam výroky typu: „Nebol ofsajd?“ alebo „Pomôž Papradnu!“, no nevnímam som to a sústredil som sa na hru.

Ako na teba reagujú naši hráči? Podpichujú ťa občas?

Papradňanom pískam iba prípravné zápasy, kde nejde o body.

Nájdu sa tam hráči, ktorí niekedy potrebujú slovné na seba upozorniť a nevenujú sa hre, ale rozhodcovi. Voči mne sa správajú korektne, prejavia spokojnosť s mojim rozhodovaním.

Keby si si mohol zvoliť akýkoľvek zápas na svete, ktorý by si mohol rozhodovať, ktorý by to bol a prečo?

Mojím snom je byť hlavným rozhodcom v zápasoch Nemeckej futbalovej Bundesligy a rozhodovať nejaký Africký pohár, samozrejme, zápas, kde hrá Lionel Messi, ale toto vzhľadom na môj vek už nie je možné. Prečo? Kvôli 60-tisícovému hľadisku a atmosfére.

Je ešte niečo, čo by si chcel dosiahnuť?

Rád by som bol rozhodcom 1. ligy, je to však limitované vekom. Momentálne pískam okresnú ligu a pokúsim sa postúpiť do vyššej ligy.

Zdenkovi veľmi pekne ďakujeme za rozhovor a prajeme mu, nech sa mu splní všetko, čo si vo svojej rozhodcovskej kariére vysníval.

(dm)

Vydavateľ: Obec Papradno, 018 13 Papradno č. 315, IČO:00317594. **Redakčná rada:** Ing.Věra Lališová, e-mail: v.lalisova@gmail.com, Ing. Anna Pozníková, Mgr. Denisa Macošincová, e-mail: papradno@papradno.sk. **Príprava pre tlač:** Viera Petriková. **Tlač:** PNprint, Piešťany. **Náklad:** 1 100 výtlačkov. Povolene Okresným úradom Považská Bystrica, odbor všeobecnej vnútornej správy. **Reg.číslo:** EV 3232/09, ISSN 1338-8037. **Redakcia nezodpovedá za obsah článkov uverejnených v novinách.** Zodpovedný je autor príspevku. **Cena výtlačku:** bezplatne.